

več bi zahtevala samostalnega truda, tem večja in trajnejša bi bila njena slava in veljava. V prilikah, v kakršnih smo, je umljivo, da je navedena novejša literatura nemška in slovenska; to moremo razumeti iz naše minolosti, ali v interesu naše bodočnosti je le opravičena želja, da bi nas izvestitelji uvajali tudi v dotične slovanske literature; zakaj o teh se nam izvečine niti ne sanja. In vendar je umestno vprašanje, je li se absolutno objavljane nemške pedagogike zлага s slovanskim značajem; tako vprašanje se vsiljuje človeku tem bolj, ker vidimo, da n. pr. Francozi ne jahajo toliko formalizma pri podavanju elementarnih znanosti, kakor je čitanje in pisanje, in vendar so vzgojili duhove prve vrste in dali svojim duševnim proizvodom prednost osobite jasnosti in preglednosti. Za slovanstvo v naši pedagogiki nam bo treba še posebne organizacije in delitve dela. Brez tega bodo vsi taki nasveti ostali le pia desideria.

Dobrodošlico je pripravil g. dr. Bezjak za vsakogar, ki bi hotel ž njim razpravljati o Kernovi teoriji in o nekaterih drugih slovniških vprašanjih. Zagotavljam vas, da mu ne bode žal, kdor se odzove pozivu Bezjakovemu; rad bo ž njim po končani razpravi pil tudi šentjanževca, zavedajoč se, da poset ni bil prazen čas.

Tam na koncu „Letopisa“ sem opazil še neko čudo, da ima namreč, „Hrv. ped. knjiž. zbor“, ki je s „Šolsko Matico“ v ožji zvezi, v Ljubljani celih pet, reci: pet članov, dočim jih ima n. pr. v Radovljici 9, v Celju 9, v Gorenji Radgoni 10, v Ormožu celo 13!

Dr. Fran Ilešič.

Iz slavenske rodbine. Pjesme. Preveo ih Ivan Trnski. U Zagrebu 1904. (Zabavna knjižnica Matice Hrvatske, svez. 280—281).

Nerado mi gre iz peresa, pa ne morem drugače, in kar je res, je res: Ta knjiga je za Slovence sramotilna! Ne brigam se namreč nič za prevode iz češčine, ruščine i. t. d., ki so glavna vsebina te knjige (dasi tudi ti niso posebno dobri), a kar se je v njej prisodilo nam Slovincem, to je desetkrat slabše ko nič. Jaz niti ne bom zatrjeval, da je za olikanega Hrvata slovenski jezik menda dovolj umljiv, ker je naposled res, da bo hrvaški prevod čital z večjim užitkom nego naš izvornik. Ali dvojega bi bilo treba: Prevodi morajo prvič biti dobro izbrani in drugič morajo biti — dobri! V tej knjigi pa ni niti eno niti drugo. Že število izbranih pesmi je zaničljivo borno: šest jih je! A katere! Kar zgrabilo me je, ko sem čital na prvem mestu „Putnik (Potočnikova)“! Kakšen bes je treščil v prelagatelja — mari je mislil na Preradovičevega „Putnika“. In kje je ujel tega „Popotnika“ Potočnikovega, ki pa ni Potočnikov, ampak Strellov, ali pravzaprav niti čisto Strellov ne, nego le zelo prost prevod iz — nemščine! (Prim. Levec, Knez. knj. VI. 166—184).

Nastopne pesmi so pripisane vsaj pravim avtorjem in so res izborne (Strunam, Pod oknom, Vrba, V pepelnični noči in Mejnik), dasi bi jih tudi tukaj želeli nekaj več. Kdo si more n. pr. predstavljati Aškerca edino po „Mejniku“? Tudi Prešernova „Vrba“ ni prikladna zaradi lokalnega kolorita; a pred vsem bi bilo treba navesti še dokaj drugih pesnitev in drugih pesnikov. — In druga poglavitnost: prevodi so slabi, često zelo slabi.

Dva zgleda: („Pod oknom“): . . . „Jedva (!) znane

Srca rane

Ah, ne dadu meni spat,

Ti si kriva,

željo živa (!)

Nesmiljena Draga, oj!“

To je res „oh“ in „oj“ — mari bi se bil prelagatelj držal bolj slovenščine! —
Celo hudo pa je, kar je vrinjeno v zadnjo kitico:

„Ako spava,
Budi zdrava,
kuša li me, k njoj ću uč (!!)“ ...

Tu pa mi vzklikamo: „Oho!“

Dr. Jos. Tominšek.

Rudniško gledišče v Idriji. (Konec.) Kdo pa je prirejal igre v rudniškem gledišču? Največkrat so igrali uradniki sami, ki so privzemali pozneje tudi diletante iz meščanskih krogov; v novejšem času so nastopali izvečine meščani, zlasti odkar je v Idriji dramatično društvo. Ustanovil ga je l. 1889. pokojni trgovec Cene Lapajne, ki se je izobrazil v spretnega igralca na dramatični šoli na Dunaju. Ves goreč za gledišče, je neumorno prirejal predstave, dokler ga ni l. 1894. v najlepši dobi položila smrt v hladni grob. Po njegovi smrti se je veliko trudila za gledališče njegova soproga, gospa Frančiška Lapajne. Razen domačih igralcev so nastopale v rudniškem gledišču tudi potujoče družbe, ki so včasih ostale po več tednov v Idriji. Izprva je v gledišču gospodovala edino le nemščina. Igrali so izvečine Nestroyeve, Kotzebueve in Ifflandove igre. Šele po pomenljivem letu 1848. so se odprla v rudniškem gledališču vrata i našemu jeziku. Prva slovenska predstava je bila dne 22. septembra l. 1850.; igrali so igro „Tat v mlinu“; čisti dobiček je bil namenjen zakladu za godbo. Odslej so priredili množico predstav. Igrali so največkrat večer pred praznikom sv. Ahacija (21. junija) in pred cesarjevim rojstnim dnevom (17. avgusta). Igre so se vršile le v poletnem času. Po zimi niso igrali v gledišču, ker niso smeli v njem kuriti — zaradi lesene notranjščine.

Zadnja predstava, katero so priredili domači diletantje, je bila 19. aprila l. 1903; igrali so veseloigro: „Pri belem konjiču“. Za njimi so nastopili le še člani ljubljanskega dramatičnega društva, in sicer v dneh 20. in 21. junija 1903. Razen glediških predstav so prirejali v rudniškem gledišču tudi koncerte in predavanja.

Da so sezidali idrijsko gledišče v prvi vrsti le v zabavo uradnikom in rudarjem, je razvidno iz nizkih vstopnin. Do l. 1869. so plačevali: za ložo 20 kr., za sedež v pritličju pa 10 kr.; v zadnjem času so bile cene te-le: loža 40 kr., sedeži v pritličju 20 kr., stojišče 10 kr.

Ko je dobilo jeseni l. 1903. dramatično društvo v Idriji precej prostoren oder v novih čitalničnih prostorih in ko so istega leta prenovili oder v kazinski dvorani, se je čul tuintam glas, da sedaj rudniškega gledišča ni več treba. L. 1904. je tudi izrekla neka komisija, da se ne sme več igrati v njem zaradi nevarnosti za življenje (vsled lesene notranjščine). To priliko je porabila mestna občina in naprosila rudniško ravnateljstvo, naj prepusti rudniško gledišče za gasilni dom. In zadnje dni je poljedelsko ministrstvo ugodilo tej prošnji. Tako je odločena usoda gledišča. Naloga od-

Književne novosti.

Zabavna knjižnica. Založila in na svetlo dala „Slovenska Matica“. XX. zvezek. (Uredil Josip Kostanjevec.) V Ljubljani 1908. — Prvo polovico knjige zavzema drama v štirih dejanjih „Amerikanci“, ki jo je spisala Zofka Kveder-Jelovšek. Drama je posneta iz slovenskega kmetskega življenja in postaja mestoma to, kar imenujemo „ljudsko igro“, a se zopet oddaljuje od nje vsled ostrega poudarjanja socialne strani. Dejanje se vrši v borni vasi, kjer večina prebivalcev strada, ako ne dobe moške, zlasti po zimi, kaj zaslužka izven domovja. Krepke pesti imajo ti kmetje, a dela ne dobe, in radi bi vinčka pili vsaj vsako nedeljo, a ni ga niti enkrat na mesec; kvečemu za slivovko . . . Prej so hodili na Hrvaško v šumo in so si prislužili lepih denarcev; to leto se je tudi tam vse izjalovilo: že o Božiču se vračajo domov, še bolj sestradani, nego so odšli, in zdaj jih bodo morale doma žene rediti. — S tem se začne drama. Njeno prvo polovico obsega slikanje težkega položaja kmetov, z resnimi in smešnimi prizori, z izrezki iz robatega in nežnega življenja v selskih rodbinah, dokler se ne pojavi rešitelj, bivši vaščan, ki je obogatel v Ameriki in se je vrnil, da si poišče tisto deklico, ki mu je onda, nezrelemu mladiču, rekla, da ga vzame, če se oglasi s toliko in toliko tisočaki. Deklica, poštna gospodična Ema, pa se je med tem zaljubila v učitelja, ki je celo po sceničnih predpisih „idealne“. Amerikanca to ne moti; nekega lepega večera porabi ugodno priliko, zgrabi Emico in jo poljublja vsekrižem; ona se mu izprva brani, polagoma pa ji stvar ugaja in zdi se nam, da bi naposled le spoznala, da — ljubi Amerikanca, ko bi deus ex machina ne poslal baš v tem trenutku učitelja na lice mesta; zdaj se mora Ema njemu vreči na prsi in zaroka se praznuje. Amerikanec ne kaže pobitosti vsled stritih nad; ker se mu njegova srčna zadeva ni posrečila, pa gleda na to, da se mu posreči kaj drugega: skoraj vse moške iz vasi odvede v Ameriko in eno dekle — to so „Amerikanci“. — V drugem delu drame se vrše priprave za pot in v zadnjem prizoru se potniki odpeljejo. Drama je s tem končana, razvoj pa nikakor ne; mi hočemo vedeti, kake posledice ima zmaga Amerikanca; igra bi bila potrebovala še enega dejanja, da ne bi ostal glavni konflikt nerazrešen. Ta pa je baš boj med ameriškansko in domovinsko stranko; da bodo v tem boju na zunaj zmagali Amerikanci, to je a priori jasno; kajti po odnošajih, kakor se nam rišejo o vasi, je drugačna rešitev tem manj mogoča, ker je domovinska stranka zastopana le po lepih besedah učitelja, po cinični odurnosti Pečarice in nervoznih prošnjah Ančke. Ni pa nikogar, ki bi ljudem pokazal, da dobi delaven človek dela tudi doma, samo da se mora pobrigati zanje in ne le zabavljati in stokati. Morda gre tendencija drame sploh na to, da je umestno iti v Ameriko itd. Potem pa je celo potrebno, da se pokaže umestnost in uspeh; torej je zopet treba drami oskrbeti konec. Zdaj je v drami velik konflikt nerazrešen in odložena je le postranska epizoda, ta pa z zadnjim učinkom: ljubezen Lojzeta in Ančke. Ančka prihiti na oder in se zgrudi mrtva; tako se drama res konča s smrtjo, a mrtva je le Ančka, drama je še vedno nedovršena. — Sploh nedostaje igrokazu centralizacije; nanizani so razni prizori, ki so nekateri kot taki jako dobri, celotni učinek pa izgine. Zdi se mi, da bi bil uspeh pisateljice mnogo večji, ko bi bila porabila amerikanstvo le za oza dje kakega (in le enega!) osebnega konflikta, kateregažekoli: Metka — Matijče, Ančka — Lojz, Ema — Amerikanec; poraben bi bil vsak, posebno plodovit zadnji. V drami, kakor je, pa vse

preveč vrši in vre; markantno načrtan je le konflikt Metka — Matijče. — Vendar bi igra na odru učinkovala; le njen konec bi bilo treba preurediti; če slučajno kdo umrje, s tem še ni vsega konec.

Milan Pugelj je spisal za „Zabavno knjižnico“ tri črtice: „Hrizantema in Cimbas“, „Anžiček“, „Evelina in Lina“. Pugelj je očitno napredoval in bo mogel, ako se ne straši truda, prav dobro izpolniti vedno širšo vrzel v našem povestništvu: nedostatek snovnosti in neprisiljenega, krepkega, nebolehavega tona. V tem oziru se prav odlikuje „Anžiček“; nekričav naturalizem, prepojen z taskavim humorjem in osvetlikan z lučico sentimentalnosti (smešnoresni spomini berača na srečno ljubezen v mladosti!) daje spisu lahkotno čitljivost in duši vendar tudi kaj posla. — Te prednosti ne pridejo toliko do veljave v prvem spisu „Hrizantema in Cimbas“. Ta brezobzirna dobrina v človeški podobi, kakor je poštenjak „Cimbas“ — so res taki ljudje med Slovenci — je plastično risan tipus; a marsikaj skvari v spisu zunanji okvir: da se vsi dogodki pripovedujejo nezrelemu mladiču, ki je šel od doma, kakor uhajajo dečaki med „Indijance“ k Old Shatterhandu. Vsekakor: tu je snov za velik roman. — Tretji spis se začinja dobro; konec pa je, pač pod zunanjim pritiskom, kar privržen kot nameček. Črtica ima zato samo prvo polovico: duševni preokret Gabrov je označen; čisto nerešen pa je važnejši problem: prevrat v mišljenju ponižane Line — prej ponosne Eveline. — Po vsem tem je zdaj došel čas, da se Pugelj loti večje snovi in ob njej zbere svoje moči; ima jih vsekakor, le porabiti jih mora.

Dr. Jos. Tominšek.

Vladimir Levstik. Obsojenci. — V Ljubljani 1909. Založil L. Schwentner. Cena broš. K 2:50, vez. K 3:50. — „Sreča!... To mora biti luč, ki jo sijajo naše oči na katerokoli izmed brezštevilnih navadnosti življenja: sicer bi bilo vse in vselej prav tako pusto in sivo, kakor je v resnici. Sreča je odsvit lastne duše in jaz, ki je ne znam več sanjati, je ne bom več živel.“ Prečitali smo knjigo do sem (str. 176.); tu pa postanemo, se zamislimo in zapišemo na rob: „confiteor“. Kdo bi ne ugibal o sreči? Le tisti ne, ki jo uživa; saj se je ne zaveda, saj jo „sanja“! Ko minejo sanje, mine sreča. Ima li pisatelj torej tudi objektivno prav? Nekaj v nas pravi „da!“ nekaj se upira. Vsekakor pa nas silijo take konfesije, da o knjigi preudarjamo, da naše zadovoljstvo ni enostavno perfektno, ko smo srečno prebrali zadnjo stran.

„Srečno prebrali?“ Ta banalni izraz ima zopet posebno vsebino. Knjige, v katerih so razkrite meditacije kakor gorenja, se ne prebirajo „srečno“, to se pravi gladko, v polsnu, za desert pred spančkanjem. Knjiga je težka in za slastno čitanje pripravna le tuintam, bolj mediativna nego pripovedna. Tistih par mest, kjer prodre nekak flirtovski ton, služi pač v prvi vrsti za garnituro, za posladkanje, zdraženje in — v zdražbo. Za neizkušence, za mlade ljudi pravzaprav nobeden izmed štirih spisov ni, ki so tu združeni; iz zunanjih in iz notranjih vzrokov; izmed poslednjih zato, ker bi se taki bralci lovili pač le za mestovnimi pikantnostmi, sploh za draperijo, ne da bi le malce mogli presojeti in si prisvojiti to, kar je najboljše v tej knjigi: razne frapantne psihološke in vobče izkustvene resnice. Mladinski bralci čitajo kvantitativno; da za tako čitanje knjiga ni, je očitno že iz navedenih besed. Zato si lahko kar živo predstavljamo, kako bo tista imaginarna „množica“, ki bo knjigo čitala, oziroma jo hotela čitati, zlovoljno pozabavljala, da ji čitanje ne gre izpod rok, da je mučno, utrudljivo.

Nikakor ne zadostuje, „Obsojence“ prebrati le enkrat; to niso povesti, ne roman, ne novele, sploh ne tisto kurentno blago, ki se v beletristnih trgovinah

prodaja en gros in en detail. Ti spisi so zasnovani nekako v žanru romanov osemnajstega in prve tretjine devetnajstega stoletja, namenjenih le dobro poučenim slojem; meritorno s tem ne izrečem nikake sodbe, konstatujem le dejstvo. Brezdvomno pa bo to dejstvo zbuvalo na eni strani vneto priznanje, na drugi korenito obsodbo. Mi, kot hladni motrilci, bi pozdravili z veseljem i knjigo, ki utešuje z vsakdnevno hrano duševni glad množice, kakor sprejmemo z zadovoljstvom spise, ki ne morejo služiti ljudskemu nasičenju, ampak so nekako rezervirani za delikateso konkretno sitim, da, tudi prenasičenim ljudem. Treba je tvrdke tudi za take konsumente, osobito ker stopijo mednje včasih za trenutke tudi tisti, ki se v navadnih razmerah zadovoljijo s priprostim nasičenjem.

Delikatese se obično ne dajo enostavno pripraviti; treba je zanje časa, truda, fines. Ako me ne moti vse, je imel gosp. Levstik s to knjigo (spisi niso ponatiski — kar je posebno omeniti) nemalo truda; take stvari ne teko tako rade iz peresa kakor kake mične povestice. Treba je mnogo misliti, se naposled zamisliti in čutiti; in, kar je najpoglaviteje, treba je mnogo izkusiti, če namreč smemo verjeti, da je vse, kar piše pisatelj, lasten plod, ne pa naročen. Naš pisatelj si je po mojem mnenju mestoma naložil tako breme, da skoraj omaguje pod njim; najbolj velja to o četrtem spisu („Rikard Mallopprou“), o katerem dobimo vtisk, kakor bi ne bil sestavljen iz celega, ampak le zložen iz več odstavkov, iz aforizmov, ki so se naposled morali strniti v neko celoto. Saj je pa tudi snov (o njej še spodaj izpregovorimo) rafinirano težka, nekak narobe „Faust“, tako da bi se zanjo smel enkrat uveljaviti rek: nonum prematur in annum. Vendar bodi pri tej priliki pohvalno omenjeno, da kaže vsa završitev knjige resno in izdatno delo in stremljenje po izpopolnitvi, ne le po izvršitvi. Z ozirom na današnje težnje pisateljev po (recimo) „osemurnem“ delu je kaj takega treba prav poudariti.

Ker je pisatelj hotel biti prefin, predelikaten, preoriginalen, je včasih zašel na pota, kamor mu težko sledimo, in vsak bralec bo zadel ob taka mesta. Načelna delikatesnost — da se tako izrazim — je bila z druge strani kriva, da se nam tuintam čisto navadni pojavi predočujejo z velikim aparatom, ko bi se moralo korakoma iti preko njih; za take slučaje veljaj pravilo: ne sveti se vse, kar je — zlato! (Prim. n. pr. predolgovezno razpravljanje na str. 125., 139., 140.). — Na drugih mestih pa bi si zopet želeli več delikatese; ne vem, ali je senzačnost — ali kaj — gnalo pisatelja, da je ob raznih prilikah in neprilikah postal precej oduren, ciničen in prikrito lasciven. Res so že snovi take, da k temu izzivajo, a način in oblika moreta mnogo ublažiti. Največ je takih mest v „Rikardu Mallopprou“; tisto početje v zloglasni hiši (str. 178.) že presega vse meje, o nevesti se govori večkrat (n. pr. str. 165.) s preočitim cinizmom; neprijetno nas dirne kruto ubijanje zvestega psa i. dr. Časopisi, ki hočejo le razburkati strasti, pač pišejo tako; resni knjigi je taka pisava v kvar, Maupassantovi prav tako kakor Levstikovi. Za našo knjigo velja pač kolikor toliko opravičba, da Rihard ni prav normalen, vendar če se kokoši zavedajo kurje morale (v spisu „Nenormalni piščanec“), da namreč „nikakor ne pristojajo gledati, kadar putka leže jajca“, potem je tudi spodobneje, da se pri nenormalnem človeku to in ono ne gleda in ne pove, vsaj ne na vsa usta. Taka zahteva ni izraz filistrstva, ampak pravilo okusa; „naturalia etc. non sunt turpia“, to je res; a „arcana“ so, to je prav tako res; in če so perverzna, naj bodo tem bolj „arcana“. — Podobno neprijetno mesto je tudi v spisu „Razmišljeni Vid“. Kakor simpatizujemo z Metodom, ki se tako zavzame za svojega brata, kakor obsojamo trdosrčno mater, tako neradi slišimo nekatere besede iz Metodovih ust proti materi. Prav je, da jo

ostro obtožuje, ali samega sebe onečašča, imenujoč svojo mater „opico neumno“, in brez vse koristi za ubogega Vida je brezstidno Metodovo vprašanje materi: „Ali se ti ni zdel zločin, roditi otroka z bolnikom?“ Res se je Metod napil, da bi mogel z materjo govoriti tem odločneje; a če je pijan, potem bi njegovim besedam sploh ne smeli prisojati posebne važnosti, tudi ne tistim, ki glasno izpričujejo plemenitost njegovega srca! Pravijo, da človeku silno dobro de, če se izrobanti; duševno ozračje se očisti kakor po nevihti; toda pomislimo: s točo, s povodnjijo in strelo je — čisti zrak poplačan predrago. — Kako se dajo kočljive stvari povedati na neprirekljiv način, kaže pisatelj na drugih mestih sam najbolje; n. pr. v obliki navstvene propalosti — kokošnjega ženstva („En jajček ali dva, to je v današnjih časih pregrehe in pohujšanja toliko kakor nič.“) (Konec prihodnjič.)

V naravi. Izbrani naravoslovni spisi Frana Erjavca. Za mladino izbral dr. Gv. Sajovic. V Ljubljani 1909. Narodna založba. — Srečna misel, buditi v mladini zmisel za naravo. Saj se moremo lepote in modrosti stvarstva veseliti prav šele tedaj, ako se je prav zavedamo. Naj bi bila ta knjižica začetek nadaljnim podobnim zbirkam. Da bode mladina Erjavčeve spise s slastjo čitala, o tem ni dvoma. Baš v tej vrsti njegovih spisov se pred vsem razodevajo svojstva Erjavčevega temperamenta. — Knjiga velja 1 K 20 h, po pošti 20 h več, za dijake pa, ki skupno naroče knjigo direktno pri „Narodni založbi“, samo 80 h, oziroma po pošti 1 K.

Fran Milčinski: Igračke. Črtice in podlistki. V Ljubljani 1909. Založil L. Schwentner. Cena broširani knjigi 2 K, elegantno vezani 3 K, po pošti 20 h več. — Ne dvomimo, da se bo ta knjiga Milčinskega dobro razpečavala. Neprišljenost je poglavitni znak humorja tega pisatelja. On ne išče in se ne poti, kadar piše, temveč iztresa, ako se smemo izraziti tako, in zato je učinek njegovih črtic tako neposreden. Kdor se rad nekoliko posmeje, bode z veseljem posegel po tej knjigi, a tudi čemernežem jo priporočamo, ker je povsem taka, da jih spravi v dobro voljo.

Izvestja „Muzejskega društva“ za Kranjsko. Vsebina 1. in 2. sešitka tekočega (XVIII.) letnika te znanstvene revije je sledeča: 1. Dr. Ivan Prijatelj: Emil Korytko. (K 70letnici njegove smrti.) 2. Dr. Fr. Kidrič: Trubariana. 3. Josip Dostal: Slike v Bodeščah in legenda sv. Jakoba. 4. Dr. Gvidon Sajovic: Beličenje naših ptic. Poleg teh daljših razprav nahajamo v teh sešitkih več manjših literarnih prispevkov dr. Grudna, L. Pintarja, M. Sile, dr. Fr. Ilešiča itd.

Knjige „Slovenske Šolske Matice“. „Slovenska Šolska Matica“ je razposlala svojim članom sledečih petero knjig: 1. Pedagoški Letopis. VIII. zvezek. Uredila H. Schreiner in dr. Jos. Tominšek. 2. Prosto spisje v ljudski šoli. M. Lichtenwallner. I. snopič. Uredil dr. I. Bezjak. 3. Poljudnoznanstvena knjižnica. I. zvezek. Skrivnosti radioaktivnosti. Spisal dr. Fr. Čadež. Uredila H. Schreiner in dr. I. Bezjak. 4. Šola in dom s posebnim ozirom na roditeljske večere. Napisal Drag. Pribil Uredil dr. Fran Ilešič. 5. Nazorni nauk. Zbirka učne snovi za nazorni nauk. Drugi del. (II. snopič.) Nazorni nauk za drugo in tretje šolsko leto. Uredila H. Schreiner in dr. Fran Ilešič.

Časopis za zgodovino in narodopisje. Izdaja „Zgodovinsko društvo“ v Mariboru. Urejuje Anton Kaspret. 5. letnik. 3.—4. snopič. Vsebina tega zvezka je sledeča: I. Razprave: 1. Glonar I. A.: Literarni odnošaji med štajerskimi Slovenci in Nemci. 2. Gruden dr. Jos.: Samostan Studenice v protestantski dobi. 3. Kaspret Anton prof.: Navodilo kranjskima poslancema T. Hrenu in Herbertu Turjaškemu za obč. deželni zbor v Lincu. II. Mala izvestja. III. Književna poročila. IV. Društvena poročila. V. Imenik društvenikov.

Naš Dom. Zbirka povesti, pesmi in narodnega blaga. II. zvezek. Drugi ponatis. V Celju 1908. Izdala in založila „Zvezna trgovina“ v Celju. Cena? — Knjižica prinaša na 116 straneh dve povesti, in sicer „Zadnji grof celjski“ in „Iskalci biserov na otoku Sv. Duha“. Zadnja je prevedena iz ruščine.

„**Boj za slovensko vseučilišče**“. Pod tem naslovom je izdala „Slovenska dijaška zveza“ v Ljubljani knjižico, kateri namen je, idejo slovenskega vseučilišča popularizirati. — Cena izvodu je 50 h, če se naroči najmanj deset izvodov, pa 30 h. Naroča se v „Katoliški bukvarni“ v Ljubljani.

A. Rapè: Mladini. I. zvezek z 8 slikami. Ljubljana 1909. Izdalo in založilo društvo za zgradbo učiteljskega konvikta. Tiskala „Učiteljska Tiskarna“ v Ljubljani. Cena 1 K, po pošti 16 h več. — Lično vezana knjižica prinaša osmero otrokom namenjenih in, reči smemo, tudi primernih povestic, ki se bodo otročji duši vsekakor prilegale in primilile. Rapè nam je že znan kot dober spisovatelj otroških spisov. — Slike v knjižici po izpeljavi seveda niso kdovekaj, a ne dvomimo, da bodo vršile svoj namen ter budile domišljijo mladih glav.

„**Pod cesarjem Franc Jožefom I.**“ (Obrisi.) Spisal F. L. Tuma. Ponatis iz „Domovine“. Celje 1909. Založila „Zvezna trgovina v Celju“. Tisk „Zvezne tiskarne v Celju“. Cena?

Carniola. Izšla sta prvi in drugi sešitek drugega letnika tega časopisa. Prinašata več zanimivih člankov in sestavkov izpod peresa dr. V. Šmida, dr. G. Sajovica, vseučiliškega profesorja Hilberja, L. Pintarja i. t. d.

Ivan Sjergjevič Turgenjev: Prva ljubezen. Iz ruščine prevel dr. Gustav Gregorin. Trst 1909. Tiskala in založila tiskarna „Edinost“. Cena 1 K, po pošti 20 h več.

Poljub. Povest iz gorskega življenja češkega ljudstva. Spisala Karolina Světlá. Iz češčine prevel F. P. Trst 1909. Tiskala in založila tiskarna „Edinost“. Cena 80 h, po pošti 20 h več.

Silvije Strahimir Kranjčević: Odrbane pjesme omladini. Tisak i naklada Daniela A. Kajona. Sarajevo, 1909. Cijena K 1.50.

Gledišče.

Slovensko gledišče. A. Drama. Konec sezone nam je prinesel še nekoliko dramskih novosti. Dne 13. marca so se uprizorili prvič na našem odru „Tujci“, drama v štirih dejanjih, spisal R. Havel. Realistična reč! Človek bi mislil, da živimo zopet v Zolovih časih. Dolgoveznost je slaba stran tega dramskega proizvoda. V drugem dejanju se ponavlja to, kar smo videli in čuli že v prvem dejanju. Priznati pa se mora pisatelju, da dobro pozna kmečke ljudi, ki so si menda povsod precej podobni. Vsak hip so drugi, zdaj dobri, zdaj zlobni, kakor zahteva njih — samopašnost. Egoizem je edina razlaga za njih početje, pa tudi edina vez dejanju v drami. Prava drama to pač ni — nekaj slik samo, kos življenja, in vendar tudi ne — povsem življenje! Da se sproži orožniku puška in zádene Dobravčevega sina krogla, je — deus ex machina. A moralo se je zgoditi, ker bi se Dobravec sicer ne skesal! To se pravi: pisatelj si ni znal drugače pomagati! Bilo bi vsekakor